

Łukasiewicz
Warszawski
Instytut
Technologiczny

Badania nieniszczące w obróbce cieplnej i ciepłno-chemicznej

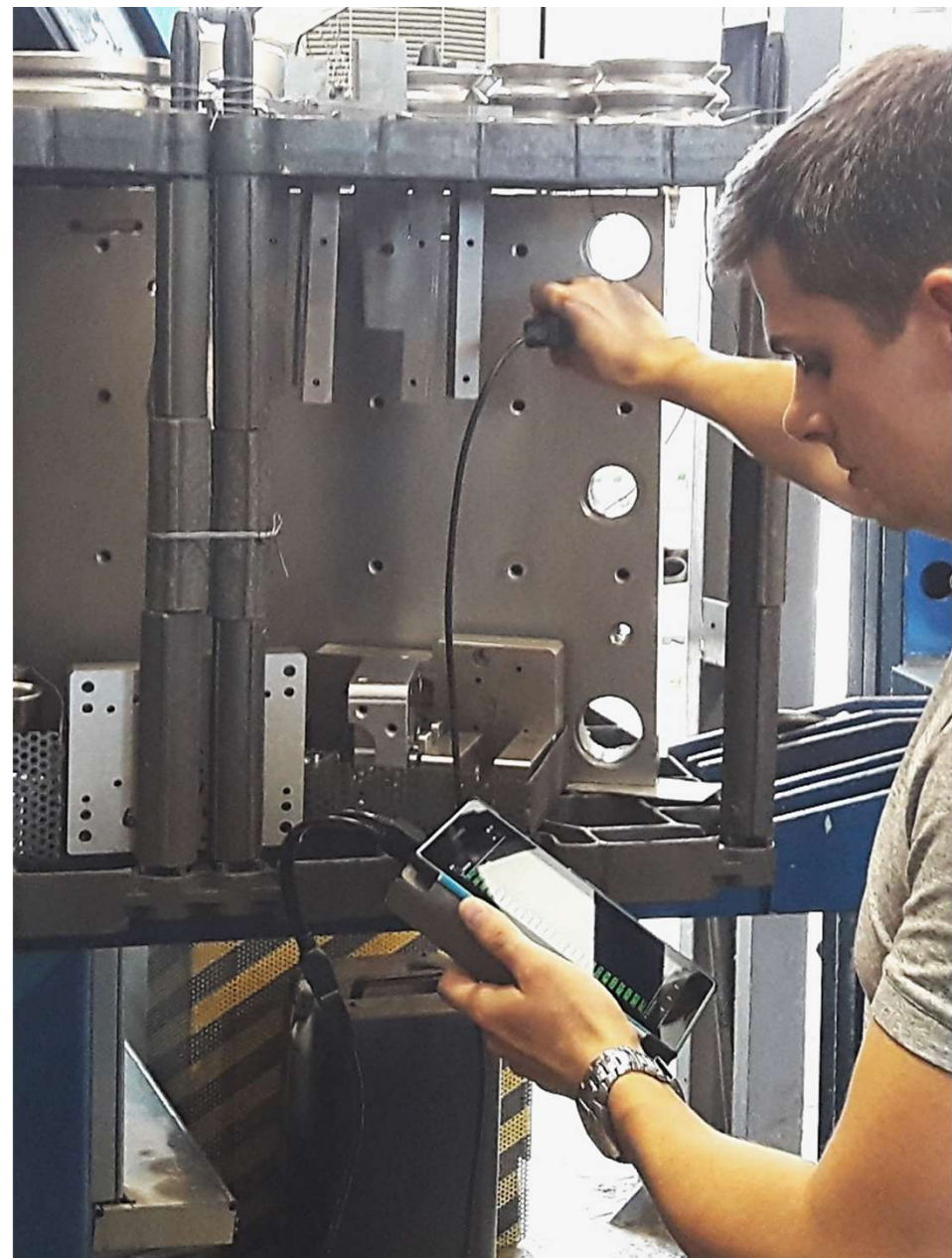
Adam Kondej, Dominik Kukła, Sylwester Jończyk, Jerzy Szawłowski

XXIV Seminarium Szkoleniowe SECO/WARWICK
Zielona Góra, 25-26 września 2024

Badania nieniszczące

Badania nieniszczące (z j. ang. **NDT – Non Destructive Testing**) służą do wykrywania wad materiałowych, oceny właściwości materiałów oraz określania wymiarów.

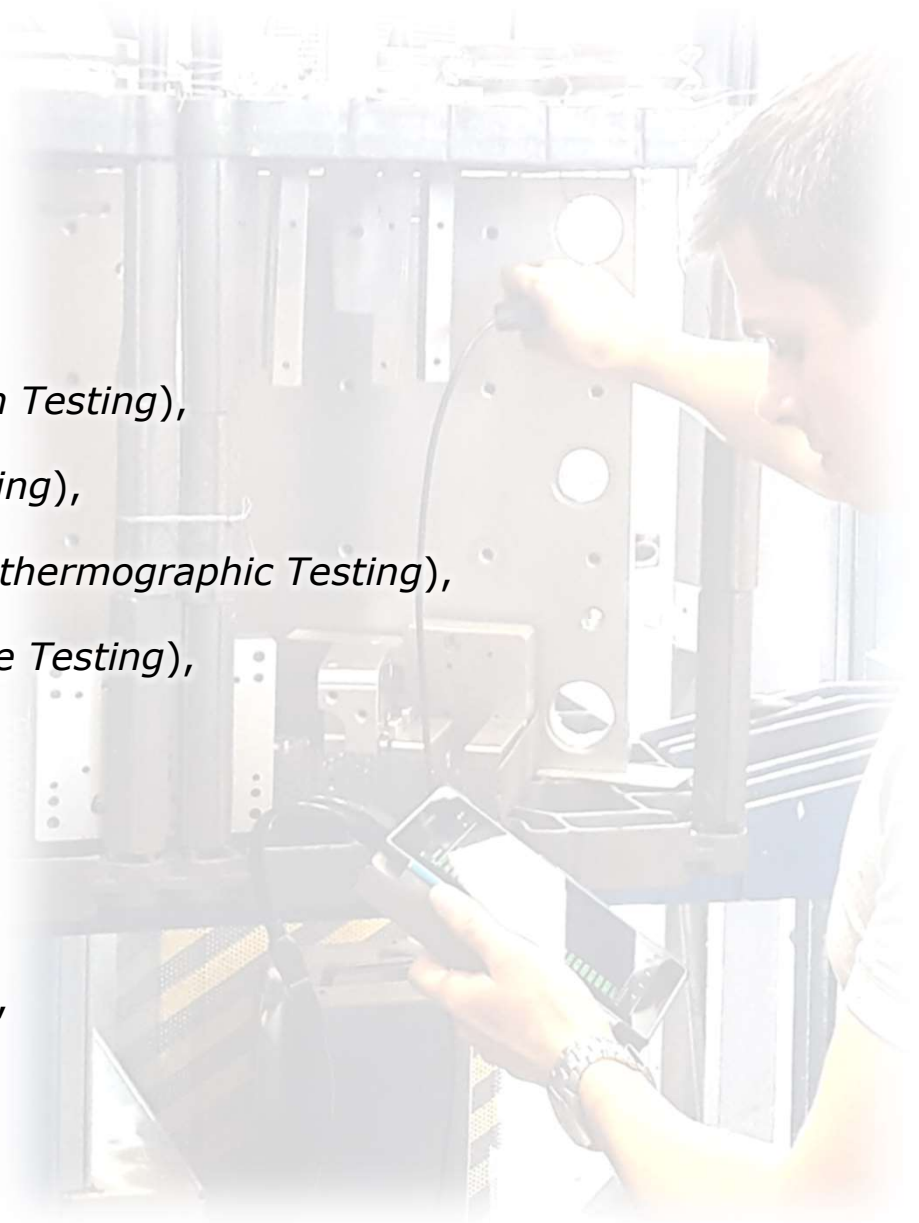
Badania te nie naruszają ciągłości struktury materiału oraz nie zmieniają jego właściwości użytkowych.

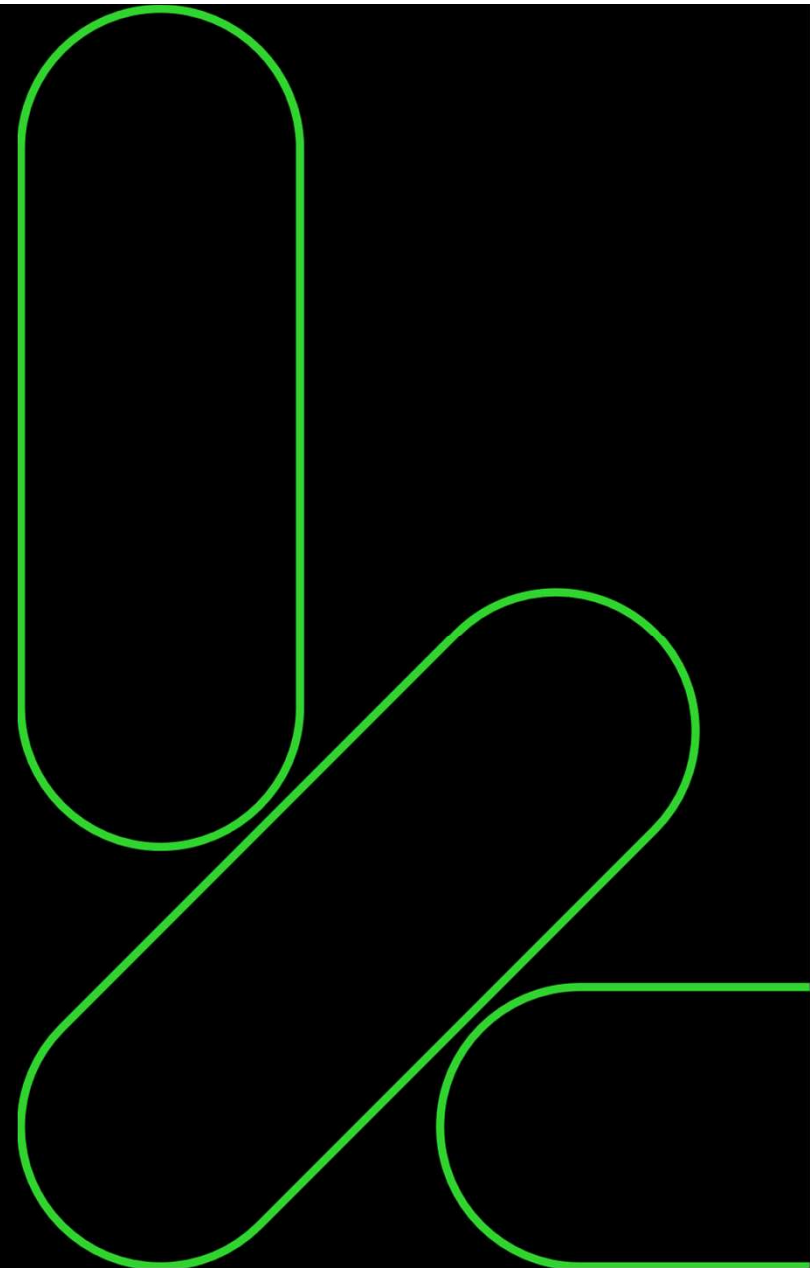
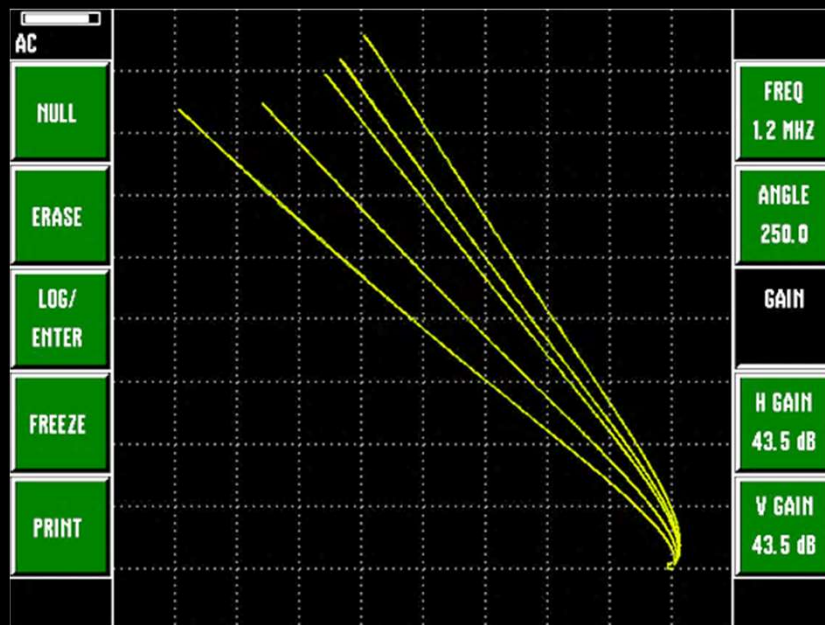
Badania nieniszczące

Metody NDT wg PN-EN ISO 9712:

1. Metoda emisji akustycznej (AT – *Acoustic Emission Testing*),
2. Metoda prądów wirowych (ET – *Eddy Current Testing*),
3. Metoda termografii w podczerwieni (TT – *Infrared thermographic Testing*),
4. Badanie wskaźnikami naprężeń (ST – *Strain Gauge Testing*),
5. Badania szczelności (LT – *Leak Testing*),
6. Metoda magnetyczna (MT – *Magnetic Testing*),
7. Metoda penetracyjna (PT – *Penetrant Testing*),
8. Metoda radiograficzna (RT – *Radiographic Testing*),
9. Metoda ultradźwiękowa (UT – *Ultrasonic Testing*),
10. Metoda wizualna (VT – *Visual Testing*).

Metoda prądów wirowych

Prądy wirowe

Prądy wirowe są efektem **zjawiska indukcji elektromagnetycznej** i powstają w obiektach metalowych, przewodzących prąd elektryczny.

Zjawisko polega na indukowaniu prądu w obiekcie w wyniku działania na niego zmiennego strumienia magnetycznego.

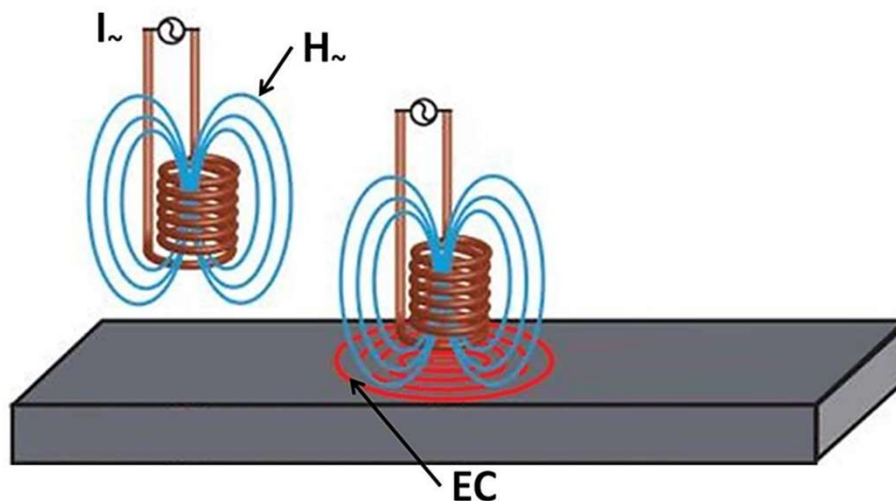

Prądy wirowe w badaniach nieniszczących

Podstawy metody prądów wirowych:

1. Przez cewkę przepływa prąd zmienny $I_{\sim}$.
2. W cewce, jak i wokół niej, indukowane jest pole zmienne magnetyczne $H_{\sim}$.
3. Zmienne pole magnetyczne $H_{\sim}$ wnika w badany materiał indukując w nim prądy wirowe EC.

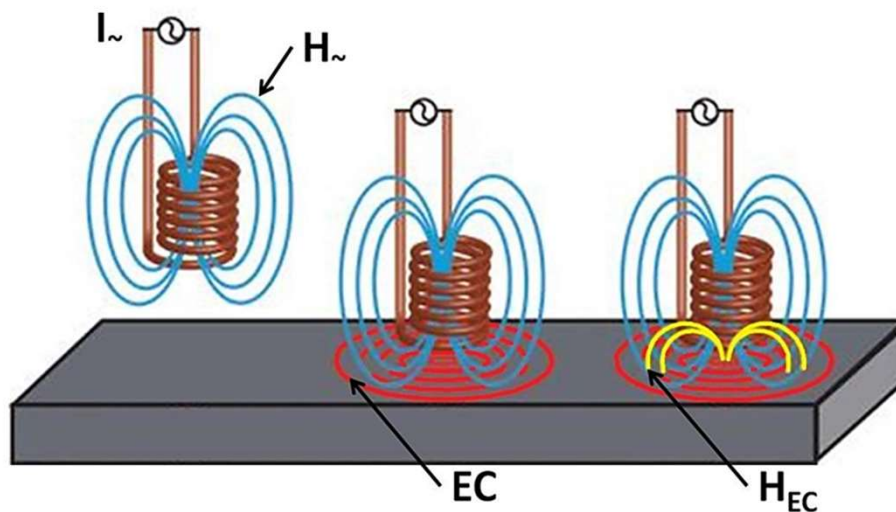

Prądy wirowe w badaniach nieniszczących

4. Prądy wirowe EC indukują swoje własne pole magnetyczne H_{EC} .
5. Pole magnetyczne H_{EC} oddziałuje (osłabia) pole $H_{\sim}$:

*Materiał badany **jednorodny** → **stałe** osłabienie*

***Zmiany** w materiale badanym → **zmiana** osłabienia*

Wzorce do badań metodą prądów wirowych

Podczas pomiarów metodą prądów wirowych określa się zmianę wskazań urządzenia pomiarowego w odniesieniu do poziomu przyjmowanego za prawidłowy. Poziom ten ustala się na powierzchni elementu bez wad i o takiej samej strukturze jak materiał badany.

Metoda ma **charakter porównawczy** i wymaga korzystania z **wzorców** bądź **próbek odniesienia**.

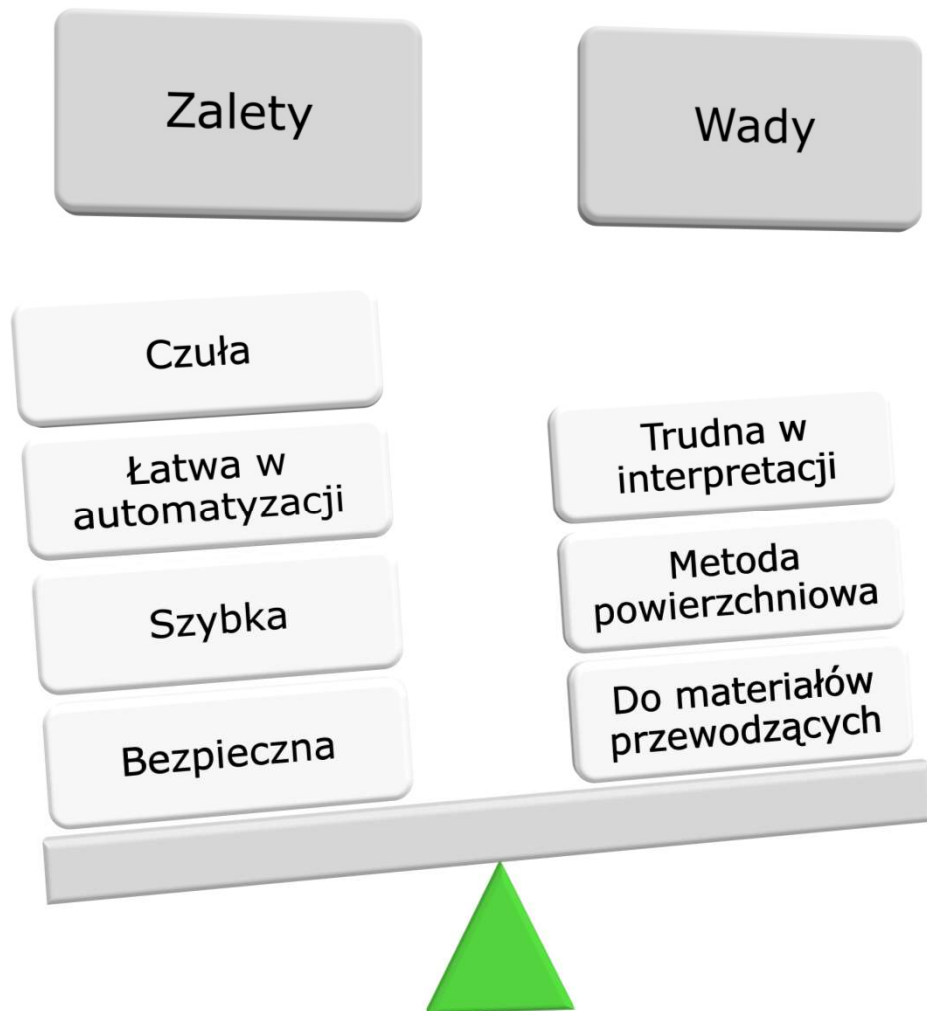
Defektoskopia
Wykrywanie
nieciągłości
materiału

**Obszary
zastosowań**

**Pomiary
grubości**
Powłoki
Warstwy

**Ocena
mikrostruktury**
Twardość
Austenit
szczątkowy
Wtrącenia

Zalety i wady metody

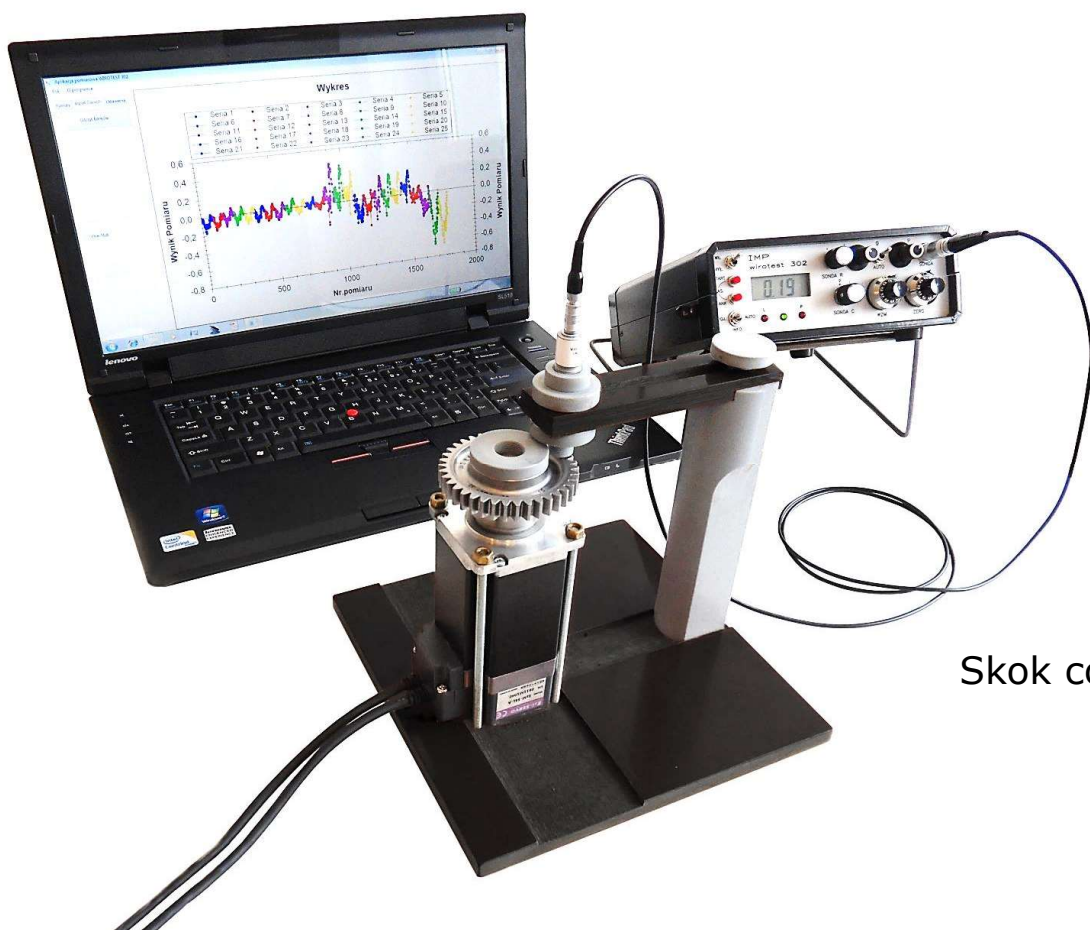

**Metoda prądów wirowych
w obróbce cieplnej
i ciepłno-chemicznej
– przykłady zastosowania
w Łukasiewicz - WIT**

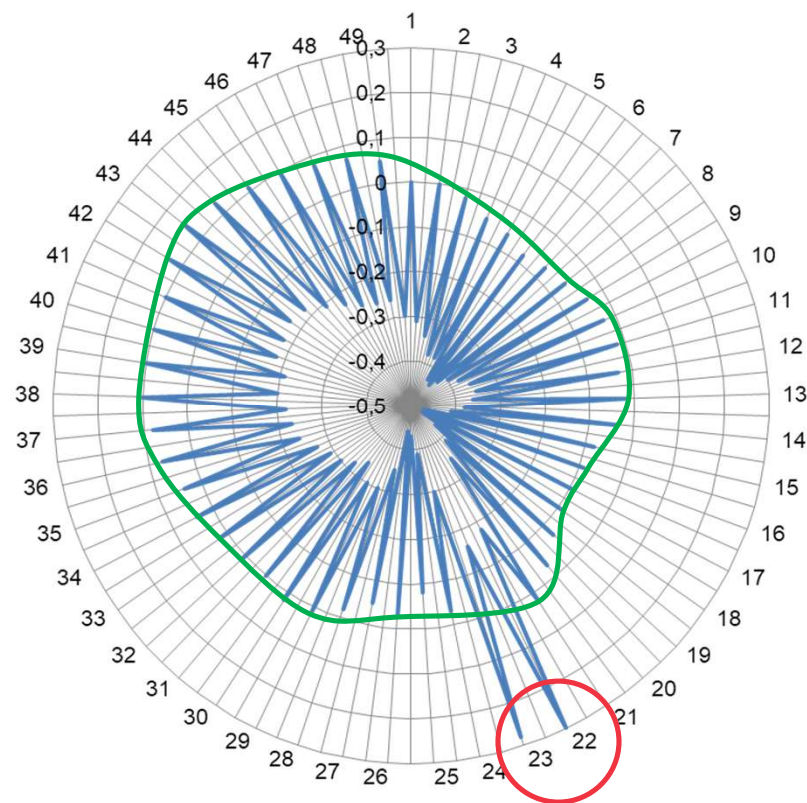

Wirotest 302 - Wykrywanie pęknięć po hartowaniu indukcyjnym

Wirotest 302 - Wykrywanie pęknięć po hartowaniu indukcyjnym

Wykryte pęknięcia: ząb nr 22, ząb nr 23

Wirotest 302 - Ocena twardości powierzchniowej

Wirotest 1000 - Ocena warstwy zahartowanej

Wirotest M2

Zminiaturyzowane urządzenie kontrolno-pomiarowe do badań nieniszczących metodą prądów wirowych wykorzystujące pomiar **amplitudy napięcia** i **częstotliwości rezonansowej**.

Urządzenie może być wykorzystywane do **badania ręcznych** lub pracować w stanowiskach **automatycznych**.

Waga
16 g

Wymiary
17 x 14 x 94
[mm]

Zasilanie
5V
(USB B)

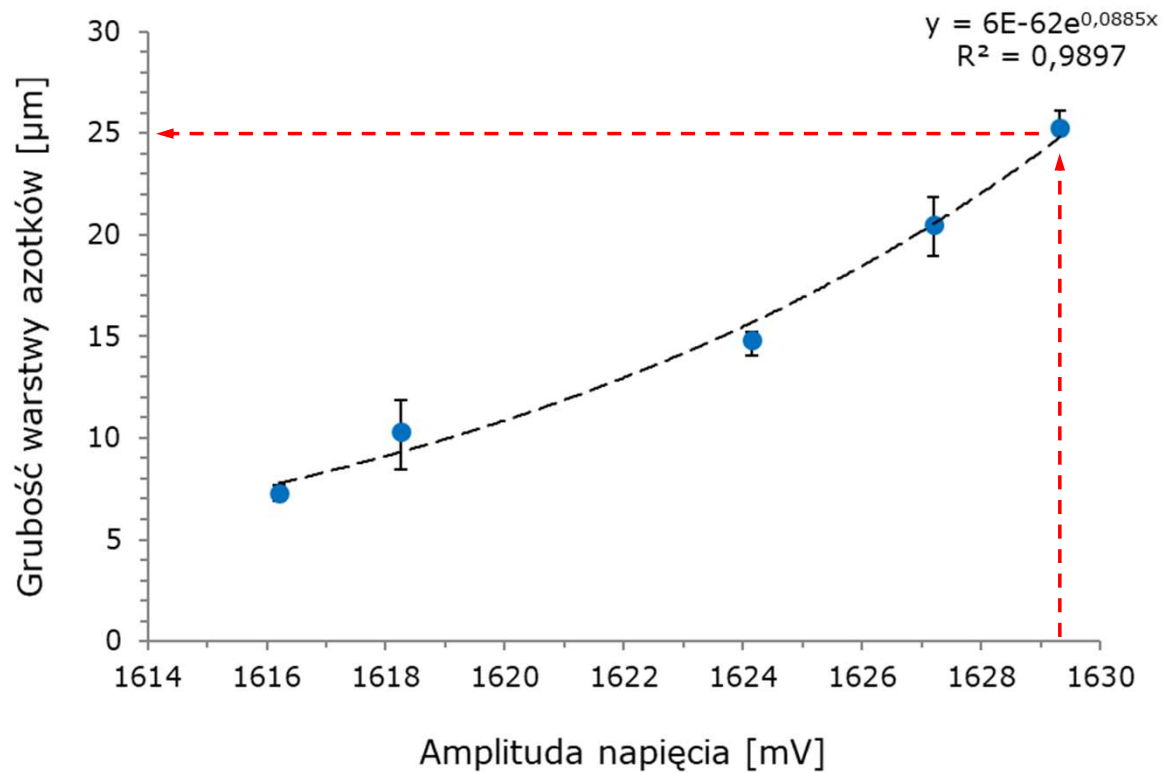

Azotowanie gazowe

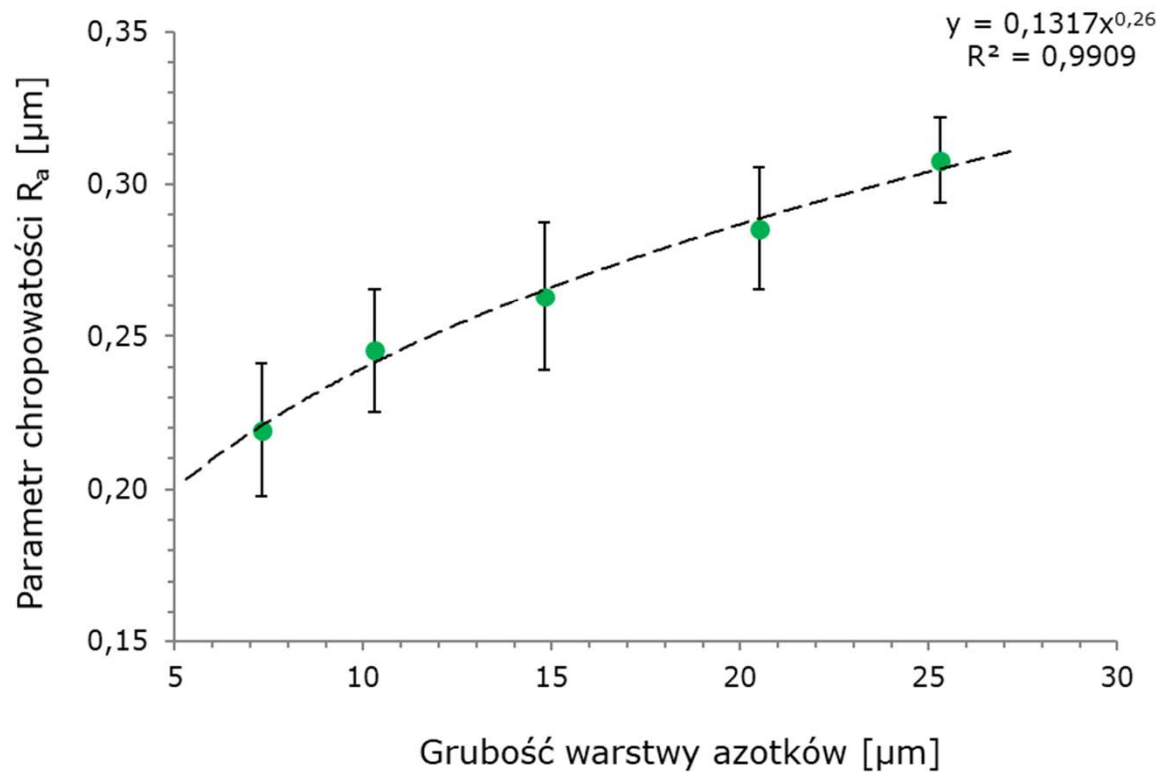
Ocena warstwy azotków żelaza – pomiar grubości

Ocena warstwy azotków żelaza – pomiar grubości

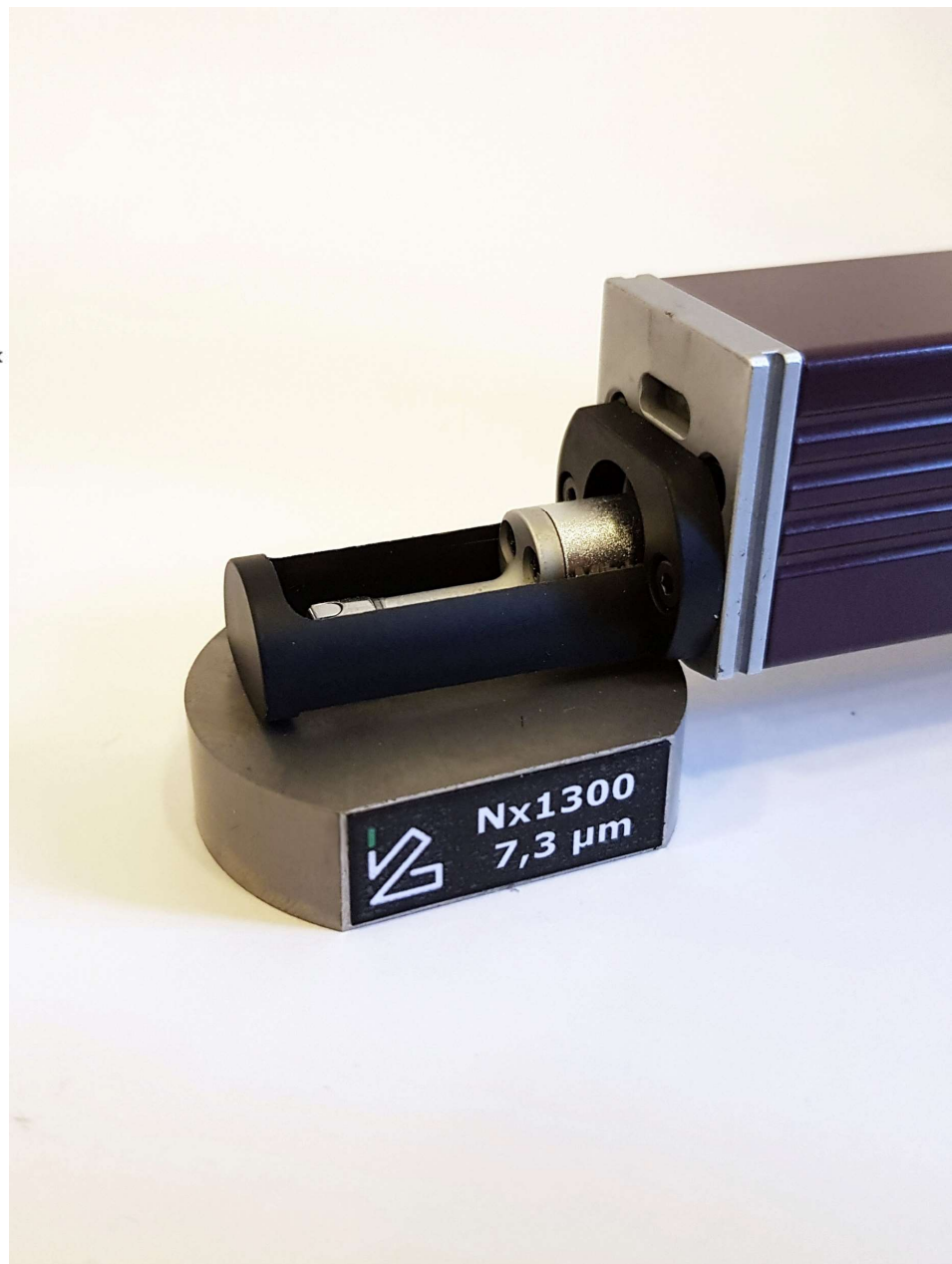
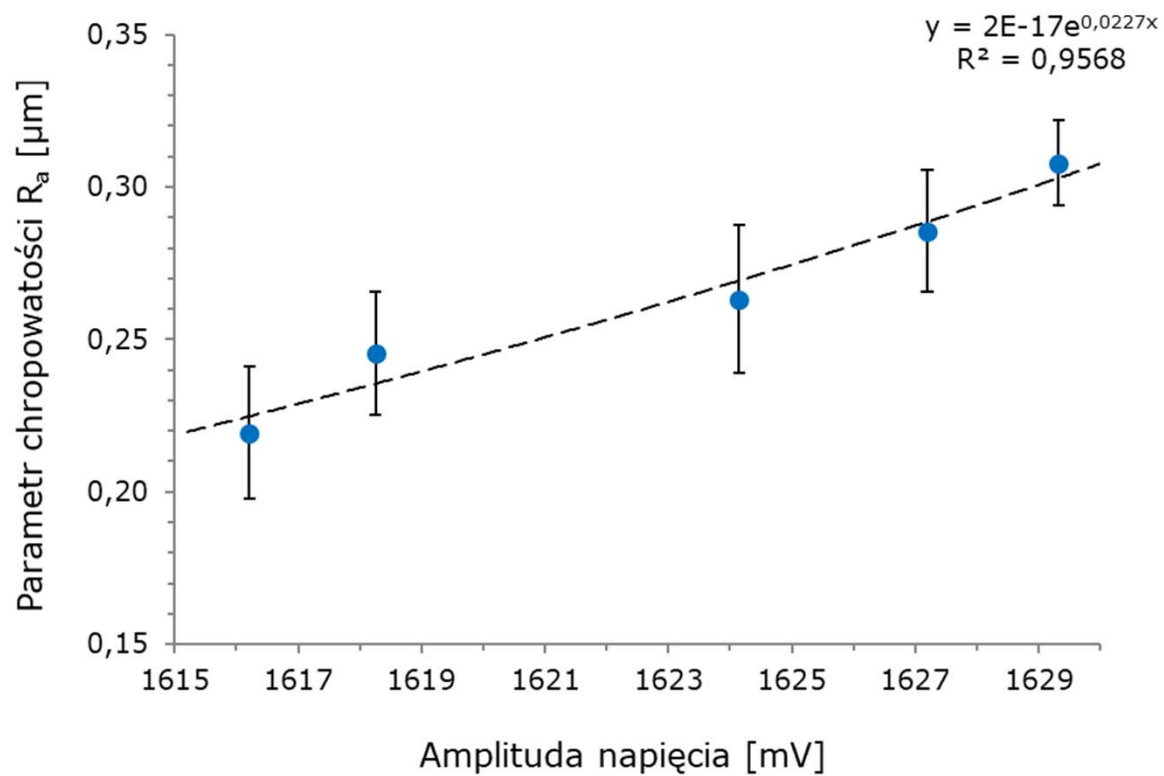

Ocena warstwy azotków – pomiar parametru chropowatości

Ocena warstwy azotków – pomiar parametru chropowatości

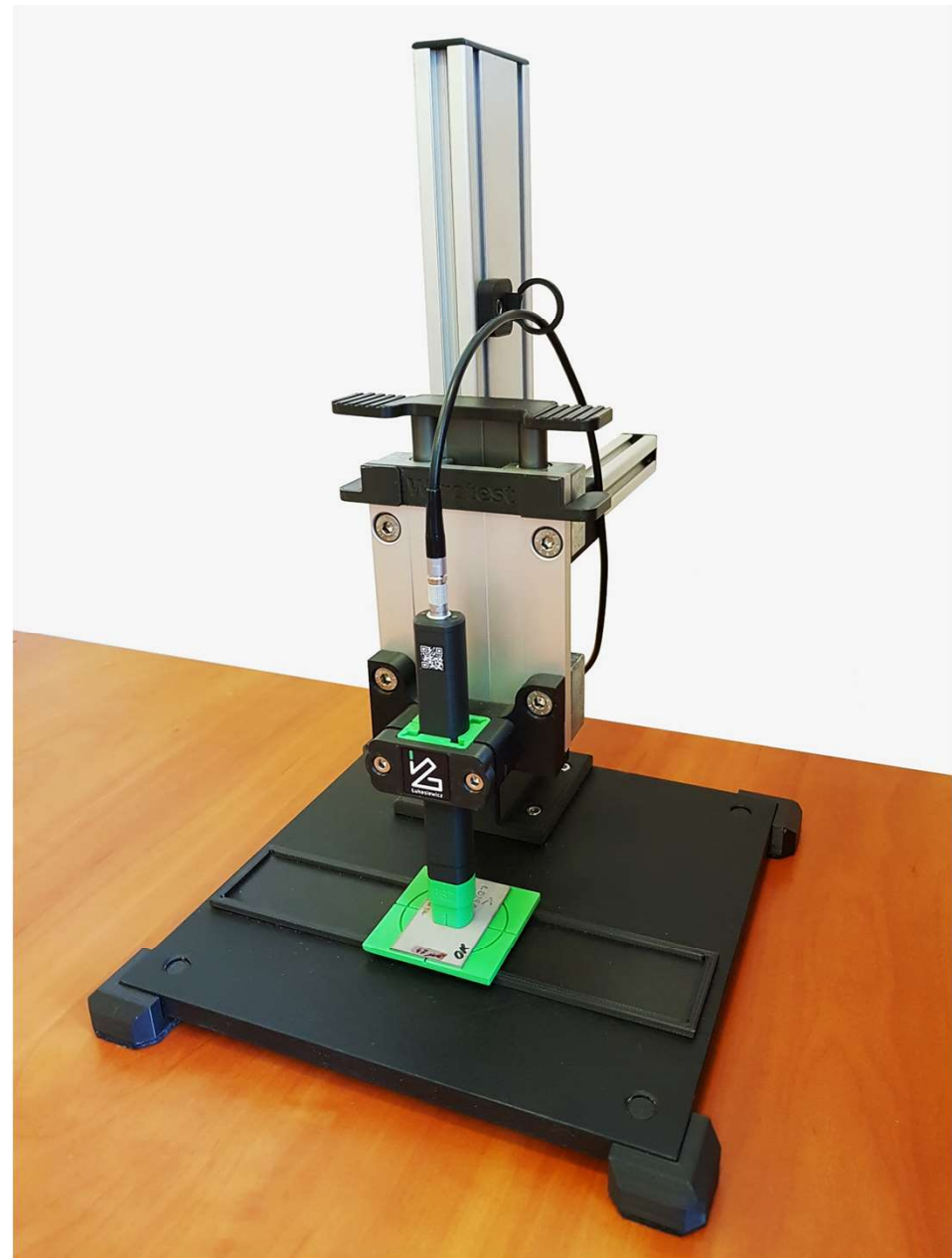
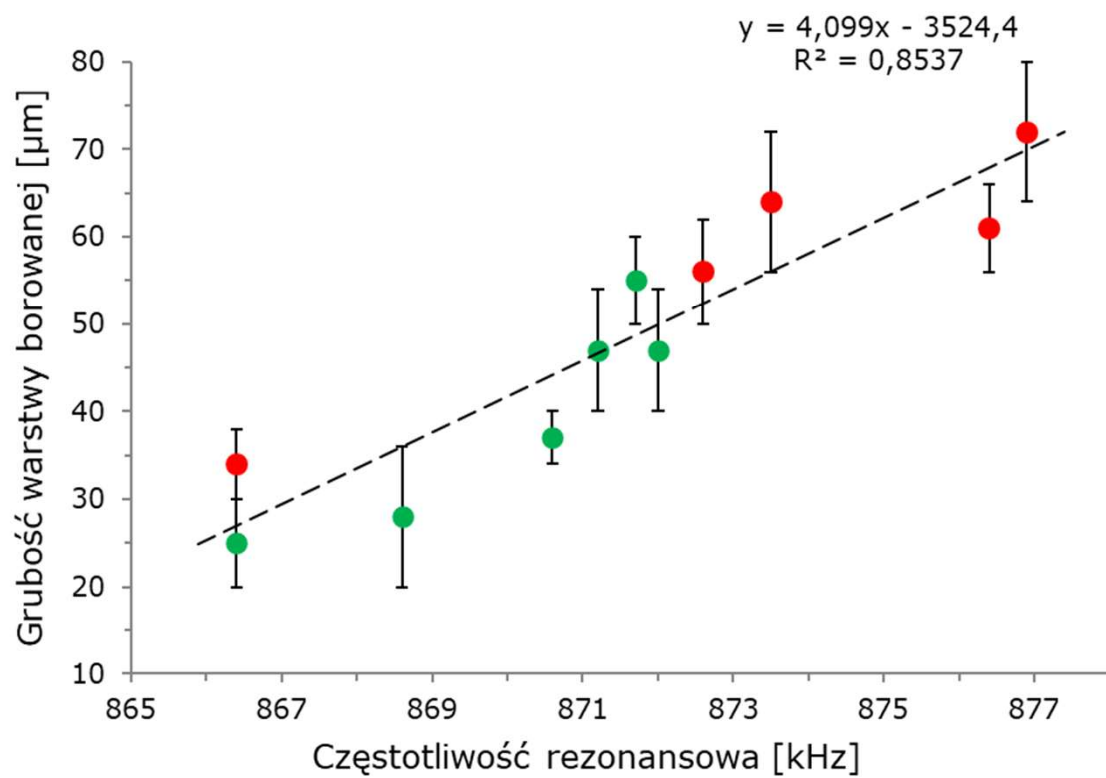

Borowanie dyfuzyjne

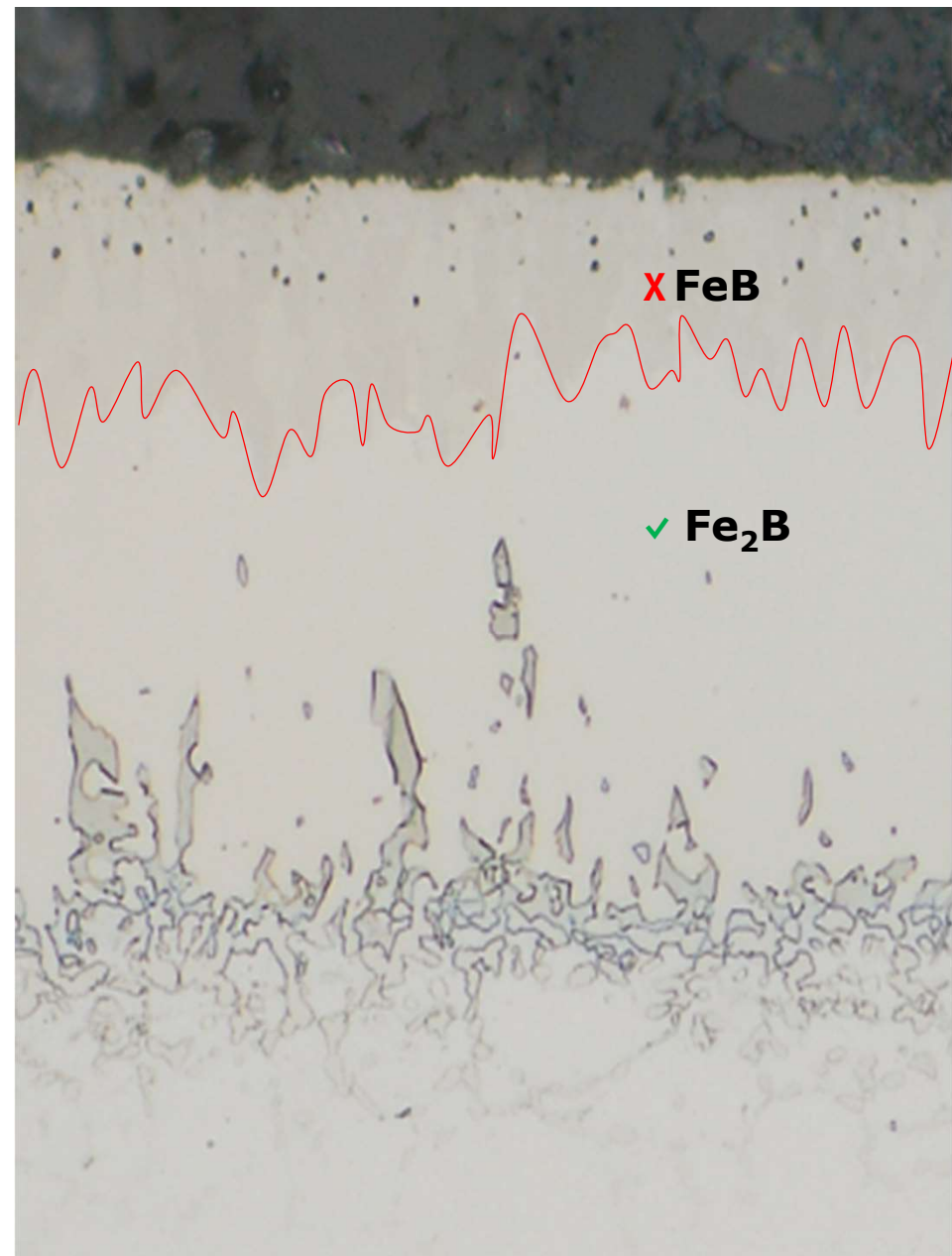
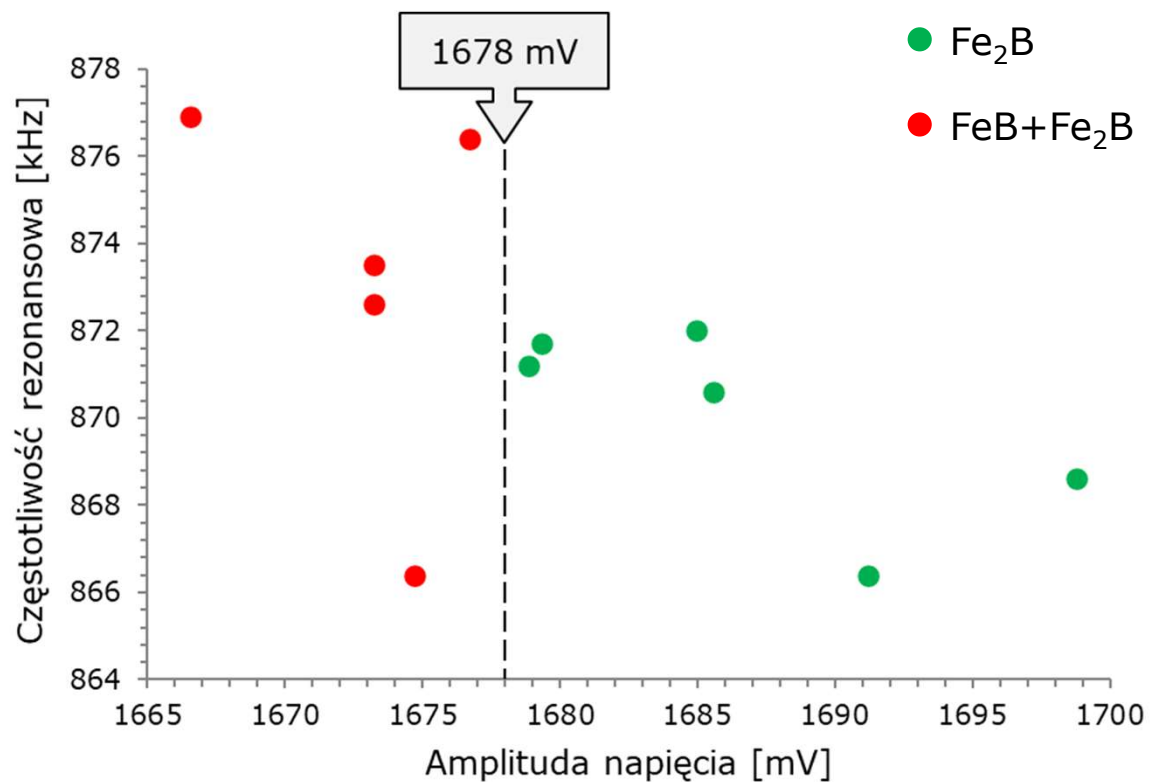

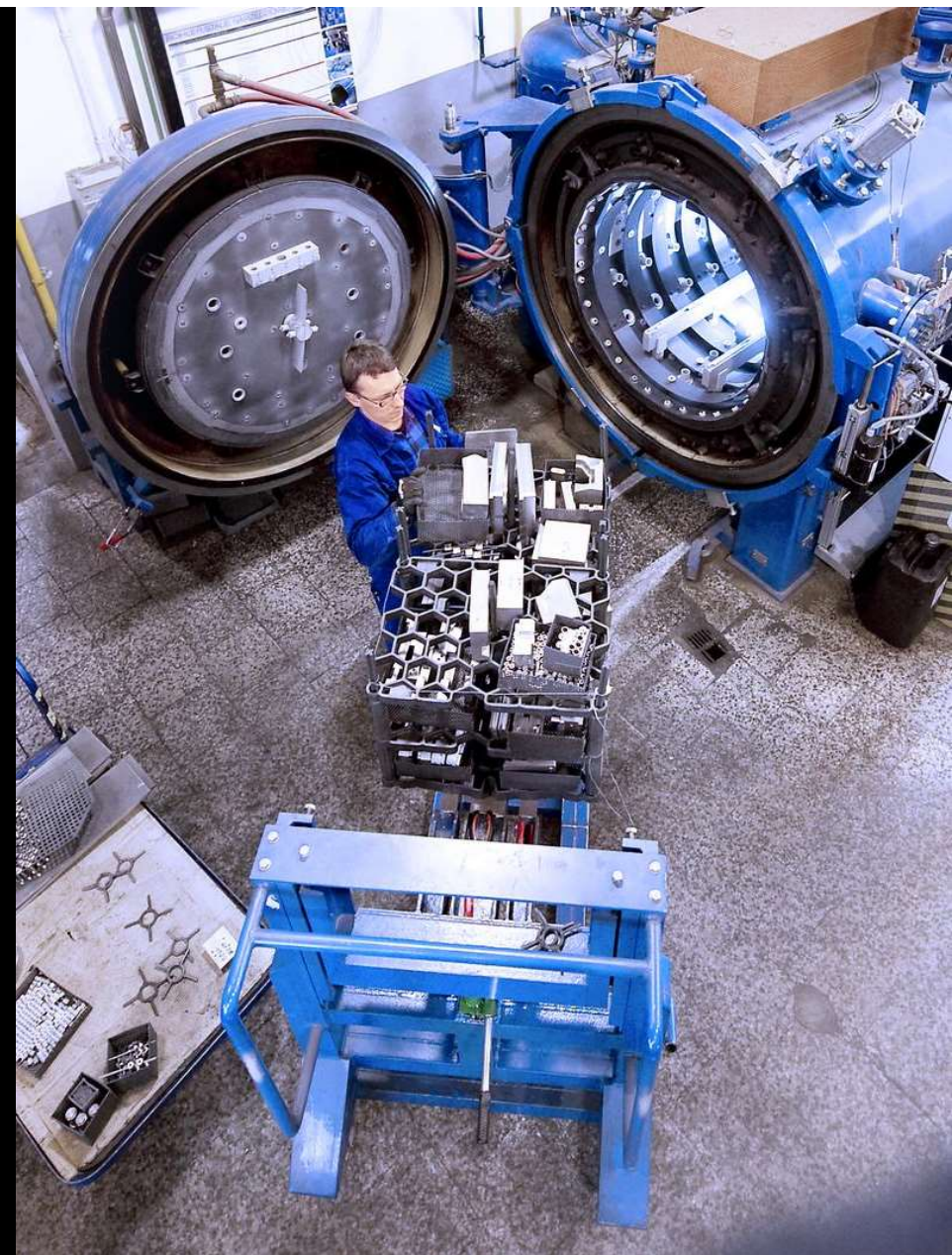
Ocena warstwy borowanej – pomiar grubości

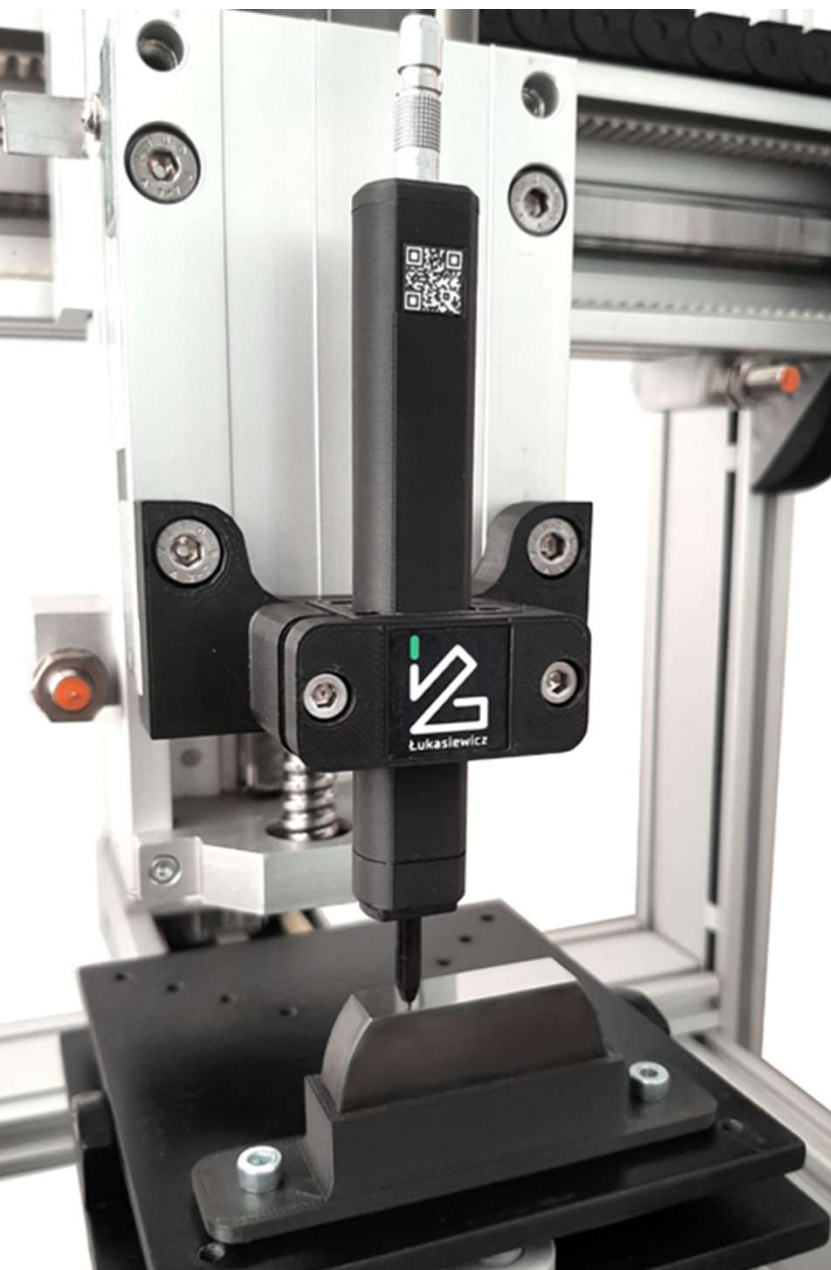
Ocena warstwy borowanej – wykrywanie fazy niepożądanej

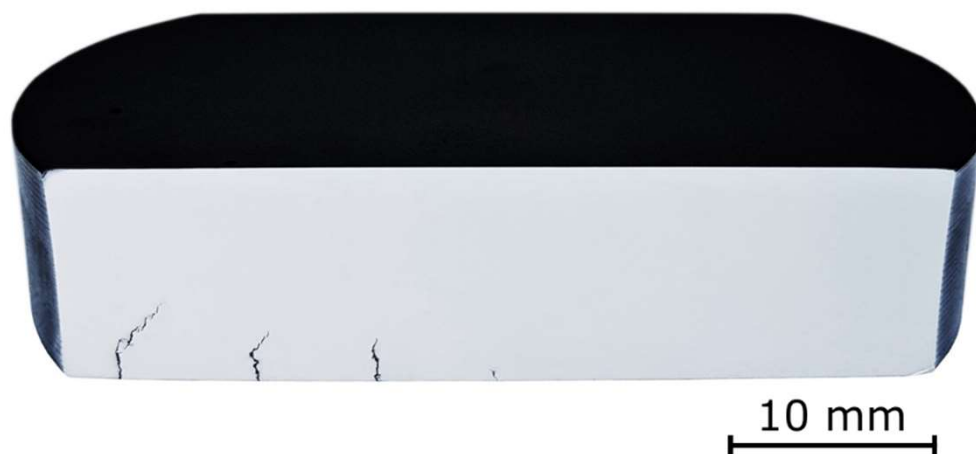
Hartowanie objętościowe

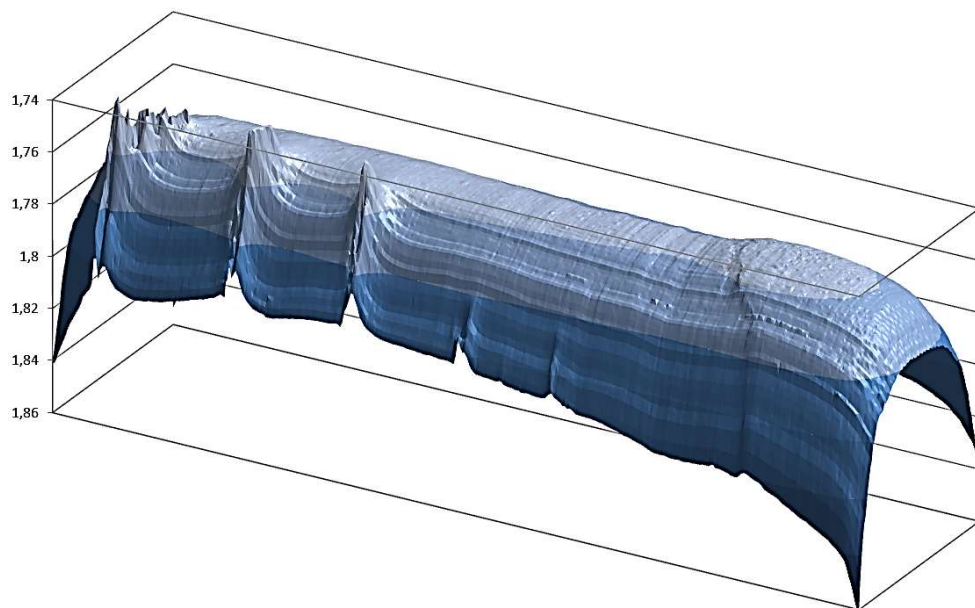
Hartowanie objętościowe – wykrywanie pęknięć

Hartowanie objętościowe – wykrywanie pęknięć

Wskazania Wirotestu M2 z głowicą 868 kHz - amplituda - próbka okrągła - zgląd A

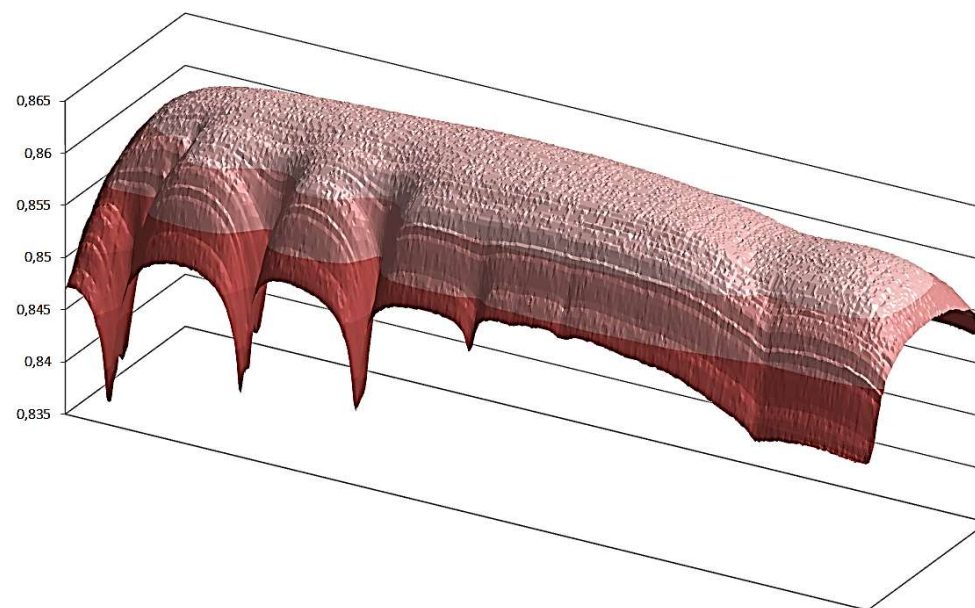
■ 1,84-1,86 ■ 1,82-1,84 ■ 1,8-1,82 ■ 1,78-1,8 ■ 1,76-1,78 ■ 1,74-1,76

Amplituda napięcia sygnału prądowego

Wskazania Wirotestu M2 z głowicą 868 kHz - częstotliwość - próbka okrągła - zgląd A

■ 0,835-0,84 ■ 0,84-0,845 ■ 0,845-0,85 ■ 0,85-0,855 ■ 0,855-0,86 ■ 0,86-0,865

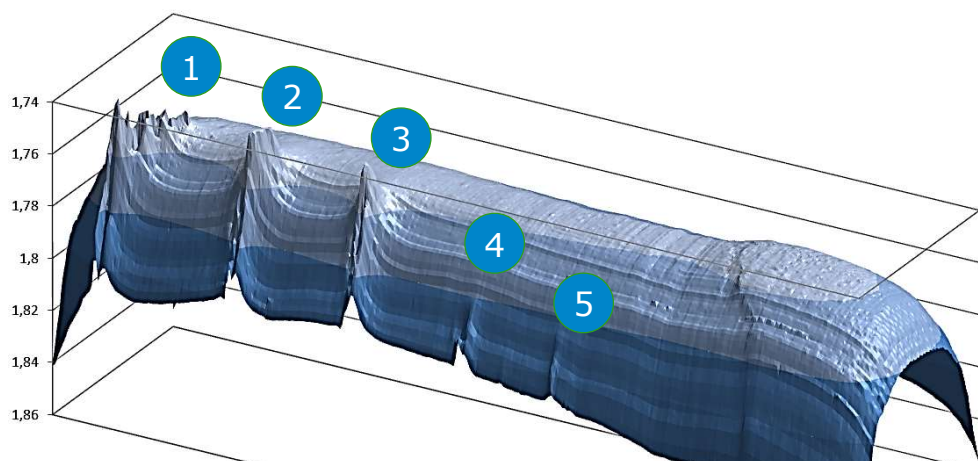
Częstotliwość rezonansowa sygnału prądowego

Hartowanie objętościowe – wykrywanie pęknięć

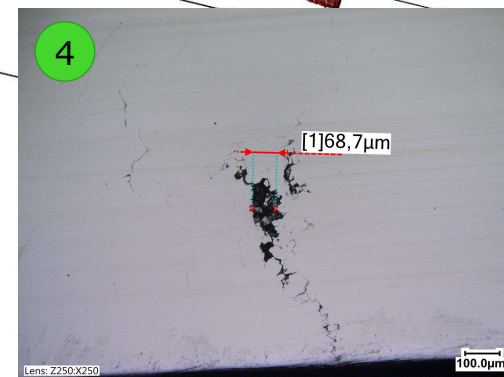
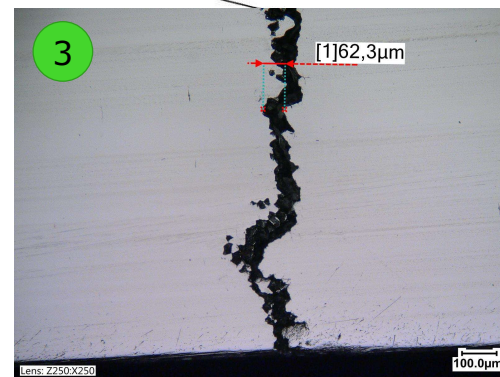
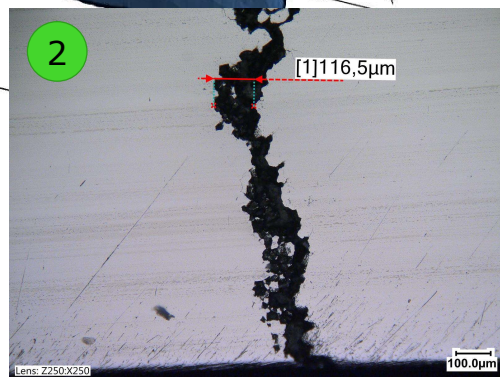
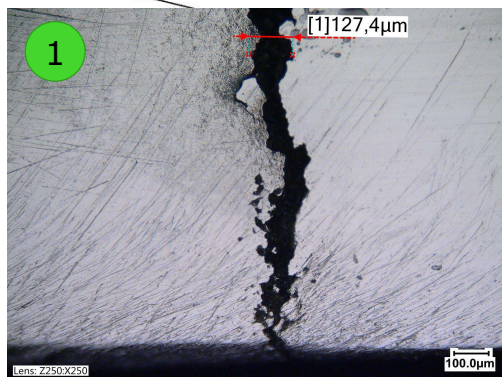
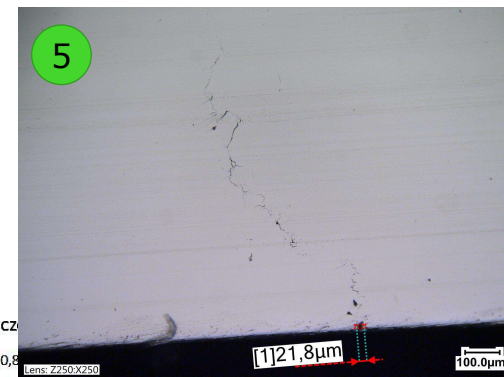
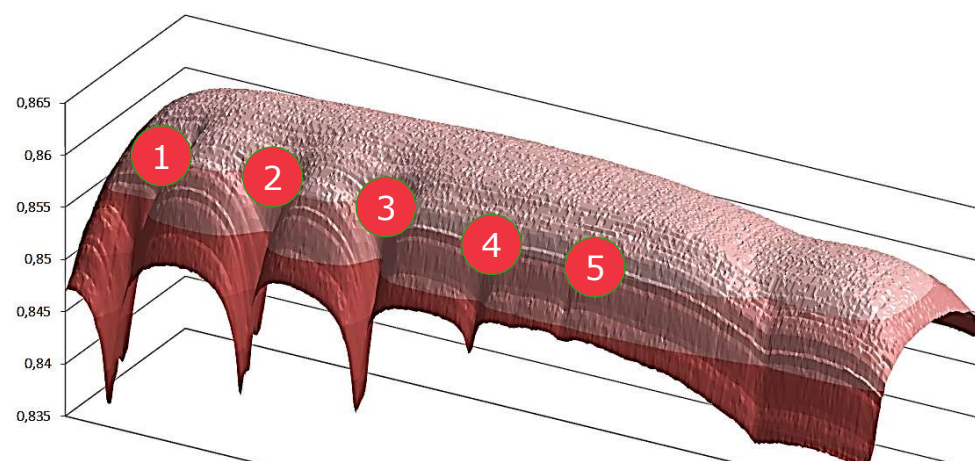
Wskazania Wirotestu M2 z głowicą 868 kHz - amplituda - próbka okrągła - zgląd A

■ 1,84-1,86 ■ 1,82-1,84 ■ 1,8-1,82 ■ 1,78-1,8 ■ 1,76-1,78 ■ 1,74-1,76

Wskazania Wirotestu M2 z głowicą 868 kHz - cz...

■ 0,835-0,84 ■ 0,84-0,845 ■ 0,845-0,85 ■ 0,85-0,855

Wykonujemy układy pomiarowe według potrzeb klienta, co otwiera nowe obszary zastosowań w kontroli jakości.

Główce powierzchniowe i przelotowe

Czas wykonania głowicy **24h**

Technologia **druku 3D**

Zapraszamy do współpracy!

mgr inż. **Adam Kondej**
adam.kondej@wit.lukasiewicz.gov.pl
tel. (22) 560 25 99

www.wit.lukasiewicz.gov.pl